

JĘZYK UKRAIŃSKI W KATOLICKIM UNIWERSYTECIE LUBELSKIM JANA PAWŁA II – WCZORAJ I DZIŚ

Dagmara Nowacka

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II (Polska)

Streszczenie. Niniejszy artykuł stanowi próbę podsumowania działalności dydaktycznej na Filologii Ukraińskiej funkcjonującej w Instytucie Filologii Słowiańskiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II z perspektywy dwudziestolecia istnienia. Baza artykułu opiera się także na doświadczeniu własnym, gdyż najpierw jako studentka, później jako pracownik, autorka ma możliwość obserwacji zmian zachodzących w procesie nauczania języka ukraińskiego jako obcego, zarówno na płaszczyźnie programowej, jak i organizacyjno-technicznej. Do najważniejszych należą zmiany zasad rekrutacji oraz wymogów znajomości języka rosyjskiego, powiększająca się liczba godzin praktycznej nauki języka ukraińskiego, rozbięcie nauczania tego języka na aspekty kształtujące poszczególne sprawności (mówienie, pisanie, czytanie, słuchanie), powiększanie bazy podręcznikowej, wykorzystywanie najnowszych środków multimedialnych.

Słowa kluczowe: filologia ukraińska, nauczanie języka ukraińskiego, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Lublin – najpoważniejszy ośrodek akademicki na ścianie wschodniej – określany jest przez niektórych mianem „centrum ukraïnozawczego w Polsce”¹. Nie można się z tym nie zgodzić, biorąc pod uwagę funkcjonowanie w jednym mieście dwóch ukraïnistyk (KUL i UMCS), Europejskiego Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów, Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej czy Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych w Polskiej Akademii Nauk Oddziału Lublin.

Na powstanie jednostek podejmujących tematykę ukraïnozawczą znaczący wpływ miało zapewne położenie geopolityczne Lublina, miasta pogranicza kulturowego i etniczno-językowego, gdzie elementy polski i ukraiński od wieków pozostają w ciągłym kontakcie, podlegając obopólnym wpływom.

W wizerunek Lublina jako miasta polikulturowego wpisuje się również KUL-owska ukraïnistyka w ramach Instytutu Filologii Słowiańskiej, zintegrowana z pozostałymi dwoma filologiami (białoruską i rosyjską) w studia o charakterze wschodniosłowiańskim.

Na początku przedstawię krótki rys historyczny tej dyscypliny w KUL, a następnie omówienie zagadnienia języka ukraińskiego w nauczaniu uniwersy-

¹ M. Kawecka, *Ukraińistyka w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim*, „Warszawskie Zeszyty Ukraïnozawcze”, t. 17–18, Warszawa 2004, s. 150.

teckim. Źródłem tego artykułu będzie przede wszystkim obserwacja własna zmian zachodzących w samym procesie dydaktycznym oraz okoliczności na niego wpływających na przestrzeni dwudziestu lat istnienia ośrodka.

W roku 2009 upływa 20 lat od momentu przyjęcia pierwszego rocznika studentów filologii słowiańskiej KUL, powstanie której poprzedziła działalność Międzywydziałowego Zakładu Badań nad Kulturą Bizantyńsko-Słowiańską. Organizatorem placówki i inicjatorem jej zadań naukowych był ś.p. prof. Ryszard Łużny, który stworzył tę instytucję – jak sam wspominał – praktycznie „z niczego”². Ośrodek badawczy powołany do życia w 1981 r. „podejmował wówczas badania nad kulturą, historią i religią, literaturą i językiem narodów wschodniosłowiańskich, wywodzących się z tradycji i dziedzictwa bizantyńskiego”³.

W pierwotnym zamyśle twórcy KUL-owska jednostka nie miała być kolejnym wcieleniem istniejących już filologii, lecz urzeczywistnieniem jego własnego programu autorskiego, będącego oryginalną syntezą trzech wyżej wymienionych kierunków wschodniosłowiańskich, przy czym każdy z nich miał przecież stanowić odrębną jednostkę. Zgodnie z zamierzeniem prof. Łużnego, ośrodek od samego początku otrzymał uniwersalistyczny, wschodniosłowiański charakter. Pisał o tym zresztą Profesor z perspektywy jubileuszu 15-lecia naszego Instytutu:

zawsze i we wszystkich swoich działaniach tak ściśle naukowo-organizacyjnych, badawczych, upowszechnieniowych, jak i szkoleniowych i dydaktycznych ośrodek ten i skupione wokół niego środowisko przestrzegały swoistego parytetu, równomierności w obdzielaniu zainteresowaniami, możliwościami oraz aspiracjami badawczo-specjalizacyjnymi każdego z trzech członków etniczno-kulturowych tego wschodniosłowiańskiego *universum* – jego enklaw: rosyjskiej, ukraińskiej oraz białoruskiej, co miało tym istotniejsze znaczenie, iż Lublin właśnie i jego katolicka wszechnica były jedynym ośrodkiem w skali całego kraju, a niewykluczone, że także na całym naszym kontynencie, jaki mógł się legitymować posiadaniem placówki naukowej i szkoleniowej o takim właśnie, szczególnie potrzebnym w dobie transformacji całego układu polityczno-ideowego oraz kulturowo-religijnego w Europie Środkowo-Wschodniej od końca lat 80. obecnego stulecia⁴.

Działając wedle nakreślonej przez prof. Łużnego wizji, od samego początku Instytut Filologii Słowiańskiej KUL kształcił studentów w zakresie filologii rosyjskiej, ukraińskiej i białoruskiej, choć w roku 1997 władze Instytutu zdecydowały się na zawieszenie specjalności białoruskiej ze względu na niewielkie zainteresowanie tym kierunkiem studiów. Studenci, którzy wybrali studiowanie filologii wschodniosłowiańskiej w KUL, wybierają podstawową grupę kierunkową – rosyjską bądź ukraińską – w trakcie kwalifikacji na studia; wcześniej mieli dodatkowo możliwość wyboru w początkowej fazie zajęć na pierwszym roku studiów. Program nauczania skonstruowano tak, by każdy z absolwentów naszej slawistyki miał szansę zdobycia wiedzy ogólnoslawistycznej dzięki blo-

² R. Łużny, *Autor o sobie samym, czyli szkic do biografii* [w:] Ryszard Łużny. *Spis publikacji 1955–1997*, red. G. Przebinda, J. Świeży, Kraków 1997, s. 72.

³ A. Woźniak, *Instytut Filologii Słowiańskiej*, „Przegląd Uniwersytecki”, nr 1–2 (93–94), styczeń-kwiecień 2005, s. 41.

⁴ *Dyskusja panelowa na temat kondycji obecnej i perspektyw na przyszłość Sekcji Slawistyki w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim*, „Roczniki Humanistyczne” 1997–1998, z. 7: *Słowianoznawstwo*, t. XLV–XLVI, s. 170.

kowi zajęć wspólnych obejmujących kulturę duchową Słowian Wschodnich, historię Rosji, Ukrainy i Białorusi, a także znajomość dwóch języków słowiańskich – jednego w podstawowym wymiarze filologicznym, drugiego w zmniejszonej liczbie godzin. Dodatkowo studenci otrzymują możliwość uczęszczania na lektorat języka białoruskiego.

W ciągu dwudziestu lat istnienia naszej jednostki limity przyjęć studentów na filologię słowiańską kształtowały się różnie i wahały się od 30 do 60 osób. Obecnie limit przyjęć wynosi 50 osób z tym, że na filologię rosyjską przypada 35, a na ukraińską 15 miejsc. Zmieniają się również zasady rekrutacji. Do roku 1999 formą rekrutacji był egzamin ustny z języka rosyjskiego oraz języka polskiego, oprócz tego brano pod uwagę oceny ze świadectwa maturalnego z tych przedmiotów oraz z historii i języka obcego. Pod koniec lat 90. wprowadzono konkurs świadectw, gdzie odpowiednio punktowane były następujące przedmioty: język polski, historia, język obcy, a zwłaszcza język rosyjski. Dla studentów, którzy nie mogli wykazać się odnotowaną na świadectwie maturalnym znajomością języka rosyjskiego, przewidziany był egzamin pisemny i ustny z języka rosyjskiego⁵. Nieco później zaczęto też uwzględniać ocenę z języka ukraińskiego na świadectwie maturalnym dla kandydatów na filologię ukraińską. Obecnie po raz kolejny zmieniono zasady rekrutacji i – uwzględniając współczesne trendy szkolnictwa na poziomie średnim – zniesiono wymóg znajomości języka rosyjskiego nie tylko dla kandydatów na filologię ukraińską, ale również na filologię rosyjską. Owe zmiany podyktowane są znacznym spadkiem zainteresowania nauką języka rosyjskiego w gimnazjach i szkołach średnich na korzyść języków zachodnioeuropejskich.

Kandydaci, którzy wybrali filologię ukraińską, naukę języka ukraińskiego rozpoczynają od podstaw. Większość z nich nigdy nie miała kontaktu z językiem ukraińskim, a ich znajomość języka rosyjskiego kształtowała się na różnym poziomie. W ostatnich latach wzrosła natomiast liczba studentów bez znajomości języka rosyjskiego. Przyjmując za źródło wniosków własne obserwacje mogę stwierdzić, że wpływ jednego języka spokrewnionego na naukę drugiego jest zdecydowany, czy to w postaci transferu pozytywnego czy negatywnego. Wszystko zależy od poziomu kompetencji językowej. W efektywnym nauczaniu języka ukraińskiego jako obcego pomaga znajomość języka rosyjskiego na wysokim poziomie. Student jest oswojony z cyrylicą, z łatwością zapamiętuje nieliczne różnice graficzne. Trudności może jedynie sprawić na początkowym etapie wymowa poszczególnych dźwięków (ukraińskie [r] krtaniowe). U studentów słabiej znających język rosyjski zauważany jest transfer negatywny w postaci przenoszenia nawyków jednego języka na systemy innego. Do najczęstszych błędów językowych można zaliczyć m.in. „miękką wymowę” szeleszczących, brak znaku miękkiego w końcówce 3 os. l. poj. czasowników drugiej deklinacji (*спит, любить*), brak znaku miękkiego w sufiksach *-ский* (*український*). Brak

⁵ *Informator o studiach na rok akademicki 2001/2002*, oprac. M. Grygiel, M. Matecka, A. Nowacki, A. Woźniak, Lublin 2001, s. 5.

znajomości języka rosyjskiego, co potwierdzają ostatnie lata, ułatwia naukę języka ukraińskiego, nie dochodzi bowiem do zjawiska interferencji na poziomie wszystkich systemów językowych wśród spokrewnionych języków wschodniosłowiańskich. Celem nauczyciela języka ukraińskiego powinno być wobec tego umiejętne kształtowanie nawyków i sprawności językowych bez odniesienia do jakiegokolwiek języka (przede wszystkim języka rosyjskiego) oraz, przełamując dotychczasowe stereotypy, umiejscowienie języka ukraińskiego na równi z innymi językami słowiańskimi, a nie traktowanie go jako dialektu języka rosyjskiego, pozbawiając go własnej historii i etapów rozwoju.

Inną grupę uczących się stanowią osoby pochodzenia ukraińskiego, posługujący się gwara, językiem swoich przodków, należącym do dwóch narzeczy ukraińskich: północnoukraińskiego (gwary podlaskie) oraz południowo-zachodnioukraińskiego (bojkowskie, łemkowskie, nadszańskie, naddniestrzańskie)⁶. Są wśród nich absolwenci szkół średnich z ukraińskim językiem nauczania, których znajomość ukraińskiego języka literackiego jest zazwyczaj bardzo dobra. Liczba takich osób obecnie kształtuje się następująco: na II roku – 2 osoby, na V – 3 osoby.

Nauczanie literackiej odmiany języka ukraińskiego osób ze znajomością odmiany terytorialnej tegoż języka właściwie jest porównywalne do nauczania w grupie Polaków, różnice przejawiają się tylko na poziomie motywacji. Dużą rolę w nauczaniu literackiej odmiany języka ukraińskiego odgrywa nauczyciel. O jego zadaniach w efektywnym procesie nauczania języka wśród młodzieży pochodzenia ukraińskiego pisze M. Borciuch:

Nauczyciel powinien utwierdzać ich w przekonaniu, że gwara nie jest gorszą odmianką języka literackiego, ponieważ wielu z nich do tej pory uważało, że w ich domu „rozmawia się po ukraińsku”. A na studiach filologicznych nauczyciel zwraca im uwagę, że „nie powinni tak mówić”, że „mówią źle”, że „jest to błąd”. Niestety takie sytuacje nie są jednostkowe i doprowadzają do tego, że student ukrainistyki wraca do domu rodzinnego w przekonaniu, że rodzice i dziadkowie mówią niepoprawnie, zaczyna ich strofować za złe formy i obwiniać, że przez nich ma teraz problemy na studiach⁷.

Oprócz samej postawy prowadzącego zajęcia w odpowiednim zmotywowaniu zagubionych, poszukujących tożsamości studentów, ważną rolę odgrywają przedmioty wspomagające, np. dialektologia. Wielokrotnie pomagała ona w umiejscowieniu i nazwaniu języka poszczególnych studentów na podstawie konkretnych cech. Niestety, dwa lata temu dialektologia jako przedmiot kursowy szóstego semestru została wycofana z programu filologii ukraińskiej, zastąpiono ją natomiast zajęciami pod nazwą „Leksyka we współczesnym języku ukraińskim”. Od prowadzącego zajęcia zależy, czy poświęci trochę czasu gwarom. Muszę się przyznać, że tego czasu brakuje.

⁶ Podstawę podziału stanowiła monografia M. Lesiowa, *Українські говірки у Польщі*, Варшава 1997.

⁷ M. Borciuch, *Specyfika nauczania ukraińskiego języka literackiego wśród studentów nosicieli gwar ukraińskich*, „Teka Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych”, OL PAN, 2008, t. III, s. 55.

Specyfika studiów wschodniosłowiańskich w KUL zakłada naukę języka ukraińskiego nie tylko dla studentów filologii ukraińskiej, ale również temu obowiązkowi podlegają studenci rusycystyki – niegdyś w formie lektoratu, obecnie – jako drugiego języka specjalności, prowadzonego od piątego do ósmego semestru na studiach jednolitych magisterskich oraz przez semestr piąty i szósty na studiach dziennych I stopnia (licencjackich). Wspomniani studenci to osoby, którym należy poświęcać znacznie więcej uwagi i czasu przy nauczaniu języka ukraińskiego. Musimy však pamiętać, że ich językiem ojczystym jest najczęściej język polski, zaś pierwszym językiem nauczania – język rosyjski. Taka sytuacja prowadzi zatem do interferencji trzech systemów językowych, które ujawniają się na różnych poziomach języka. Najczęściej spotykanymi przypadkami przeszkadzającymi w skutecznej nauce języka ukraińskiego tej grupy studentów jest kontaminacja na poziomie graficznym. Studenci często myślą rosyjskie *е* [je] z ukraińskim *е* [e] oraz rosyjskie *и* [i] z ukraińskim *и* [y]. Wspomniana pomyłka w sposób naturalny pociąga za sobą mylenie głosek oznaczanych przez wspomniane litery. Pojawiają się także częste przypadki interferencji na poziomie leksykalnym, kiedy w razie braku potrzebnego słowa ukraińskiego, student przywołuje z pamięci słowo rosyjskie, próbując dodatkowo „dostosować” je do ukraińskiej fonetyki. Jeszcze jednym rodzajem błędów, o których pragnę wspomnieć, a które zaobserwowałam w mojej praktyce nauczania, są pomyłki na poziomie gramatycznym, polegające głównie na tendencji dodawania rosyjskich zakończeń przymiotnikowych do odmiany przymiotnika ukraińskiego w rodzaju żeńskim (*молодая, старая*).

Omawiając kwestie nauczania języka ukraińskiego jako obcego w KUL należy zwrócić uwagę na warunki organizacyjno-techniczne, które w znacznym stopniu wpływają na jakość i przebieg procesu dydaktycznego. Na początku istnienia naszego instytutu największy problem stanowiła baza podręcznikowa do nauki języka ukraińskiego jako obcego w Polsce. Z braku regularnych podręczników kadra naszej jednostki musiała radzić sobie w inny sposób. Najczęściej podstawą do pracy na zajęciach z praktycznej nauki języka ukraińskiego były kserokopie tekstów, pochodzące z różnych źródeł, lub też materiały własne wykładowców. Na początku lat 90. ub. w. udało się zakupić pierwsze podręczniki do nauki języka ukraińskiego⁸, jednakże nie były one przystosowane do potrzeb polskiego studenta. Książki te przeznaczone były dla osób rosyjskojęzycznych, stąd też wszystkie polecenia i objaśnienia pisane były w tym właśnie języku. Nieodpowiednia była także konstrukcja zawartych we wspomnianych podręcznikach ćwiczeń, wiele z nich bowiem skonstruowano na zasadzie porównania bądź odniesienia do języka rosyjskiego. Dobrą stroną tych podręczników były jednak w miarę ciekawe teksty tematyczne, które były, a niejednokrotnie są nadal, wykorzystywane na zajęciach. Brak podręcznika był wszelako

⁸ З. М. Терлак, А.А. Сербенская, *Украинский язык для начинающих*, Львов 1991; Ю.А. Жлуктенко, Е.А. Карпиловская, В.И. Ярмач, *Изучаем украинский язык. Самоучитель*, Киев 1991; В.С. Калашник, А.Я. Опришко, А. А.Свашенко, *Русско-украинский разговорник*, Киев 1992.

wciąż odczuwalny, stąd też pojawił się pomysł napisania takiej pozycji książkowej i w rezultacie w roku 1994 nakładem Wydawnictwa KUL ukazała się książka *Вивчаємо українську мову. Підручник до науки języка українського*⁹, współautorką którego jest Mirosława Kawecka będąca pracownikiem naszego Instytutu.

Zgodnie z intencją samych autorek, podręcznik miał stanowić kompletną bazę dydaktyczną dla studentów I roku filologii ukraińskiej, zawierającą odpowiednio dobrany zestaw tekstów tematycznych, dialogów, ćwiczeń, materiału gramatycznego oraz słowniczki. I chociaż autorki ze skromnością przyznawały, że „багато чого треба буде в ньому поміняти, тож маємо надію, що цінні і зичливі зауваження на нашу адресу допоможуть опрацювати нове, краще видання цього підручника”¹⁰, to jednak nie ulega przecież wątpliwości, że była to pierwsza publikacja tego typu w ukrainistyce polskiej, która, dodajmy, wciąż cieszy się sporym zainteresowaniem wykładowców i studentów, o czym najlepiej świadczą kolejne wznowienia podręcznika.

W ślad za wyżej wspomnianym podręcznikiem zaczęły pojawiać się kolejne pozycje do nauki języka ukraińskiego, a mianowicie podręcznik Jana Śpiwaka¹¹ i książka Ireny Huk i Larysi Szost¹², która stanowi logiczną kontynuację lubelskiego podręcznika. Obydwie te pozycje trafiły do księgozbiorów biblioteki IFS i również wykorzystywane są jako baza materiałowa dla studentów I i II roku. Ostatnio na rynku księgarskim ukazał się nowy, przez niektórych nauczycieli języka uważany za najlepszy, podręcznik do nauki języka ukraińskiego autorstwa Ołeha Bełeja, który ukazał się nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego w roku 2006¹³. Książka podzielona jest na bloki tematyczne zawierające aktualne, a często i dowcipne, teksty oraz dialogi dotyczące poszczególnych zagadnień, materiał gramatyczny i ciekawie skonstruowane ćwiczenia, bazujące głównie na metodzie komunikacyjnej. Książka ta również stała się podstawą materiałową dla studentów I roku w naszym Instytucie.

W dydaktyce języka ukraińskiego w IFS KUL wykorzystywane są też i inne wydane w Polsce podręczniki, które wspomagają naukę języka ukraińskiego. Należy tu wymienić pozycje Michała Łesiowa¹⁴, Niny Stankiewicz¹⁵, Wołodymyra Wasylenki¹⁶ i najnowszą – Bożeny Zinkiewicz-Tomanek¹⁷. Dla naszych studentów stanowią one doskonałe kompendium wiedzy, głównie z zakresu gramatyki języka ukraińskiego, a nasi pracownicy korzystają z zawartej w nich bogatej gamy ćwiczeń z zakresu morfologii, składni, ortografii i interpunkcji.

⁹ I. Huk, M. Kawecka, *Вивчаємо українську мову. Підручник до науки języка українського*, Lublin 1994.

¹⁰ *Ibidem*, s. 5.

¹¹ J. Śpiwak, *Podręcznik języka ukraińskiego. Самовчитель української мови для всіх*, Warszawa 1996.

¹² I. Huk, L. Szost, *Вивчаємо українську мову. Підручник до науки języка українського*, Warszawa 1997.

¹³ О. Белей, *Розмовляєте українською? Підручник української мови*, Wrocław 2006.

¹⁴ М. Лесів, *Шкільна граматики української мови*, Warszawa 1995.

¹⁵ Н. Станкевич, *Морфологія сучасної української мови. Збірник вправ*, Wrocław 1997.

¹⁶ В. Василенко, *Українська мова. Поглиблений практичний курс*, t. 1–2, Poznań 2001.

¹⁷ Б. Зінкевич-Томанек, *Граматики сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис*, Kraków 2007.

Skromna baza podręcznikowa uzupełniana jest – jak już wspomniano – różnego rodzaju kserokopiami z podręczników ukraińskich, materiałami własnymi pracowników oraz materiałami z Internetu, który, po odpowiednim prze-filtrowaniu merytorycznym przez prowadzącego, niejednokrotnie stanowi bogate źródło materiałowe.

Idąc z duchem czasu, w procesie nauczania języka ukraińskiego coraz częściej sięgamy do technologii informacyjnej i aplikacji multimedialnych, by w ten sposób, z jednej strony usprawnić proces dydaktyczny, a z drugiej – uatrakcyjnić samą naukę języka. Najczęściej wykorzystywanymi środkami multimedialnymi są przede wszystkim telewizor, odtwarzacz wideo, odtwarzacz DVD oraz odtwarzacze płyt CD, które umożliwiają projekcję filmów bądź odsłuchiwanie ścieżek dźwiękowych (utwory muzyczne, recytacje, dialogi, tzw. audiobooki). Ostatnio coraz chętniej wykorzystywanym narzędziem multimedialnym jest komputer zintegrowany z projektorem multimedialnym, który umożliwia nie tylko projekcję filmów, ale pozwala także na tworzenie prezentacji multimedialnych ilustrujących omawiane zagadnienia.

Postęp cywilizacyjny i technologiczny oraz zmieniająca się dynamicznie sytuacja na rynku pracy wymusiła jednocześnie zmiany w programach nauczania języka ukraińskiego w IFS KUL. Wychodząc naprzeciwko oczekiwaniom naszych studentów, których nie zadowala już tylko uniwersalna wiedza uniwersytecka i znajomość języka obcego, postanowiliśmy przystosować program nauki języka ukraińskiego do wymogów współczesności.

Na początku program nauki języka ukraińskiego przewidywał 6 godzin praktycznej nauki języka tygodniowo na latach 1–4 i 4 godziny w semestrze IX. Praktyka nauczania przewidywała zintegrowaną naukę wszystkich sprawności językowych bez rozbijania ich na aspekty. Od roku 2000 o 2 godziny zwiększyliśmy liczbę zajęć praktycznych na pierwszym roku, by w następnych latach dojść do dziesięciu godzin zajęć praktycznych na roku pierwszym i drugim (obecnie – na pierwszym i drugim roku studiów I stopnia). Aby lepiej wykorzystać zwiększoną liczbę godzin językowych, zdecydowaliśmy się dodatkowo na podzielenie ich na zagadnienia aspektowe, wśród których należy wymienić: fonetykę języka ukraińskiego, mówienie, słuchanie, pisanie, pracę z tekstem oraz gramatykę funkcjonalną. Taki podział pozwala na skoncentrowanie się na doskonaleniu konkretnej sprawności językowej i wydaje się bardziej efektywny, choć należy przyznać, że na początku pojawiły się problemy w odpowiedniej synchronizacji wszystkich zajęć. W dalszej kolejności w ramach praktycznej nauki języka ukraińskiego wprowadzono zajęcia ze stylistyki, tłumaczenia praktycznego oraz języka prawa i biznesu.

Wychodząc naprzeciw potrzebom czasu, KUL-owska slawistyka ewoluuje w kierunku przystosowania programu nauczania języka ukraińskiego jako obcego na poziomie uniwersyteckim, wprowadzając nowe aspekty praktycznej nauki języka ukraińskiego oraz nowe specjalizacje (język rosyjski i ukraiński w komunikacji biznesowej). Wykorzystując osłabienie po 1989 r. roli języka rosyjskiego

jako obcego, Lubelszczyzna zwraca się ku językowi ukraińskiemu. Kampanię popularyzacji tego języka prowadzi w roku bieżącym lubelskie kuratorium oświaty. Wicekurator Bogdan Wagner rekomenduje naukę języka naszego wschodniego sąsiada w nauczaniu gimnazjalnym i oraz w szkołach średnich, a także opowiada się za możliwością wyboru języka ukraińskiego na egzaminie maturalnym. Choć perspektywa wydaje się odległa, słowa podsekretarza stanu w resorcie edukacji Zbigniewa Marciniaka napawają optymizmem:

możliwość nauczania języka ukraińskiego ma duże znaczenie szczególnie w tych rejonach Polski, które poprzez położenie geograficzne mają częste kontakty kulturalne i gospodarcze z Ukrainą oraz wspólną dla obu narodowości tradycję historyczno-kulturową¹⁸.

Reasumując, należy stwierdzić, że slawistyka KUL-owska z dwudziestoletnim stażem jest jednostką naukowo-dydaktyczną rozwijającą się. Nie tylko wychodzi naprzeciw potrzebom czasu, poddając się nowym trendom, ale – co najważniejsze – nie traci swojego pierwotnego uniwersalistycznego, wschodniosłowiańskiego charakteru, który w zamyśle jej inicjatora stanowi jej atut.

UKRAINIAN LANGUAGE AT THE JOHN PAUL II CATHOLIC UNIVERSITY OF LUBLIN: NOW AND THEN

Summary. This article constitutes an attempt to sum up didactic activities at Ukrainian Philology Department functioning at the Institute of Slavonic Philology at the John Paul II Catholic University of Lublin from a twenty-year perspective of its existence. The basis of the article draws on the first hand experience, as the authoress, first as a students, then as a university teacher, has an opportunity to observe the changes occurring in the process of teaching Ukrainian as a foreign language, both on the curriculum plane and organizational-technical. Among the most important ones there are changes in the enrolment rules and procedures as well as the requirements concerning the knowledge of Russian, growing number of practical Ukrainian classes, division of teaching this language into aspects perfecting separate skills (speaking, writing, reading, and listening), increasing the textbook basis, using the newest multimedia means.

Key words: Ukrainian language, Ukrainian language teaching, John Paul II Catholic University of Lublin

¹⁸ *Wschodnie języki wracają do łask*, „Gazeta Wyborcza”, Lublin, 1 września 2009, s. 5.